

Халқ сўзи

Ўзбекистон —
келажаги
буюк
давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган • WWW.XS.UZ • E-mail: Info@xs.uz • 2018 йил 13 июль, № 143 (7101)

Жума

Сайтимишга ўтиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АҲОЛИСИГА НЕФРОЛОГИЯ ВА ГЕМОДИАЛИЗ ЁРДАМИ КЎРСАТИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Кейинги йилларда мамлакатда нефрологик касалликларга чалинган шахсларга тиббий ёрдам кўрсатиш тизимини сифат жиҳатидан яхшилаш чоралари кўрилмоқда.

Бир қатор республика ва барча вилоят тиббий муассасаларида беморлар умрининг анча узайишини ва уларнинг турмуш сифати ошишини таъминлайдиган гемодиализ бўлинмалари фаолият кўрсатмоқда.

Шу билан бирга, мавжуд аҳволнинг таҳлили гемодиализ ёрдамига муҳтож бўлган беморларга тўлиқ тиббий хизмат кўрсатишга тўқнаб қилаётган бир қанча ечимини кутаётган муаммолар мавжудлигини кўрсатди. Хусусан:

Биринчидан, тиббий муассасаларида гемодиализ олиш учун ўринларнинг умумий сони реал эҳтиёждан бир неча баравар кам, гемодиализ бўлинмаларининг яримдан ортиги мослаштирилмаган хоналарда жойлашган, кўпгина гемодиализ машиналарининг белгиланган фойдаланиш муддати ўтиб кетган;

Иккинчидан, аҳолига юқори малакали нефрология ва гемодиализ ёрдами кўрсатиш, шунингдек, буйрақларни трансплантация қилиш бўйича минтақавий бўлинмаларга эга бўлган ихтисослаштирилган тиббий марказини ташкил этишга эҳтиёж мавжуд;

Учинчидан, терминал ва ўткир буйрақ етисмовчилигига дучор бўлган беморларни даволашнинг ягона стандартлари ва протоколлари жорий этилмаган, шунингдек, нефрологик касалликларнинг барвақт олдини олиш, уларга ўз вақтида ташхис қўйишнинг самарали тизими, беморларни

танлаш ва гемодиализга юбориш тартиб-таомиллари йўлга қўйилмаган;

Тўртинчидан, нефролог мутахассислар, гемодиализ шифокорлар ва гемодиализ бўлинмаларининг бошқа тиббий ходимларини тайёрлаш бўйича ягона дастур мавжуд эмаслиги сабабли шифокор-нефрологлар ва гемодиализ бўйича мутахассислар кескин етишмаяпти;

Бешинчидан, нефрологик касалликларни даволашнинг замонавий тиббий инфратузилмасини яратиш ва ушбу соҳада тўпланиб қолган муаммоларни ҳал этишда давлат-хусусий шериклик имкониятларидан фойдаланилмаётгани;

Олтинчидан, гемодиализ тиббий ускуналари ва сарфлаш материалларини олиб кириш ва сотиб олишни рўйхатдан ўтказиш, сертификатлаш ва рухсатнома олишнинг мураккаб ва шафқат бўлмаган тартиб-таомиллари амал қилмоқда, бу бозорга киришни ва уларни ишлаб чиқарувчилар ўртасидаги рақобатни чекламоқда.

Мавжуд муаммоларни тезкорлик билан ҳал этиш ва камчиликларга барҳам бериш, шунингдек, замонавий инфратузилмани ривожлантиришни таъминлаш ва нефрологик касалликлардан азоб чекаётган шахсларга тиббий ёрдам кўрсатиш тизимини сифат жиҳатидан яхшилаш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг аҳолига нефрологик ва гемодиализ ёрдами кўрсатиш бўйича фаолияти қониқарсиз, деб топилсин.

2. Қўйидагилар Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва унинг

худудий бўлинмаларининг аҳолига нефрологик ва гемодиализ ёрдами кўрсатиши янада ошириш соҳасидаги асосий вазифалари ва фаолият йўналишлари этиб белгилансин:

Бирламчи тиббий-санитария ёрдами муассасаларида республика ихтисослаштирилган илмий-амалий тиббий марказлари, олий тиббий таълим муассасалари клиникалари, республика кўп тармоқли шифоналарининг етакчи мутахассислари иштирокида тизимли равишда аҳоли тиббий кўриқдан ўтказилишини ташкил этиш; профилактика қилиш, ташхис қўйиш ва даволашнинг замонавий ҳамда самарали усулларини жорий этиш йўли билан соғлиқни сақлаш тизимининг вилоят ва туман даражасида аҳолига ихтисослаштирилган, юқори технология нефрологик тиббий ёрдам кўрсатиш сифатини ошириш;

буйрақ патологиясининг барвақт олдини олиш, уларни ўз вақтида аниқлаш, мавжуд беморларни даволаш ва реабилитация қилиш ишларини ташкил этувчи интеграциялаштирилган тизимни соғлиқни сақлаш тизимининг барча даражасида яратиш, шунингдек, беморларга ташхис қўйиш, танлаш ва гемодиализга юбориш жараёнини халқаро амалиётга мувофиқ қайта кўриб чиқиш ва оптималлаштириш йўли билан нефрологик касалликларга чалиниш ҳамда бу касалликлар сабабли вафот этишни камайтириш;

даволашнинг юқори технология усуллари ва замонавий стандартларидан кенг фойдаланган ҳолда гемодиализ ёрдамига муҳтож беморлар умрининг узайишини ва

уларнинг турмуш сифати ошишини таъминлаш;

тиббий ёрдам кўрсатишнинг барча босқичларида катта ёшдагилар ва болаларда буйрақ касалликларига ташхис қўйиш ва уни даволашнинг ягона замонавий стандартлари ва протоколларини жорий этиш, жумладан, гемодиализ сеанслари учун мажбурий клиник протоколларни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш;

нефрологик ва гемодиализ муассасаларини замонавий юқори технология ташхис қўйиш ва даволаш тиббий ускуналари билан тўлиқ жиҳозлаш, уларни эҳтиёт қисмлар, гемодиализ учун сарфлаш материаллари билан узлуксиз таъминлаш ва тегишли қўрилиш-таъмирлаш ишларини амалга ошириш йўли билан нефрология ва гемодиализ муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш;

нефрологик касалликларнинг барвақт олдини олиш, уларни ўз вақтида аниқлаш ва даволаш бўйича кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишнинг самарали тизимини яратиш;

аҳолига нефрологик ва гемодиализ ёрдами кўрсатиш соҳасида хусусий секторни ва давлат-хусусий шерикликни жадал ривожлантириш.

3. Аҳолига ихтисослаштирилган нефрологик ва гемодиализ тиббий ёрдам кўрсатиш самарадорлигини ошириш бўйича чора-тадбирлар дастури (кейинги ўринларда Чора-тадбирлар дастури деб юритилади) 1-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

(Давоми 2-бетда).

ЭКОЛОГИК МУАММОЛАР ЕЧИМИГА АМАЛИЙ ИШЛАР ОРҚАЛИ ЭРИШИЛАДИ

Юртимизда бошқа соҳалар қатори экологик барқарорликни таъминлаш, аҳолининг қулай табиий муҳитга эга бўлиши учун зарур шарт-шароитлар яратиш, табиий ресурслардан оқилона ва самарали фойдаланиш, юзага келаятган экологик муаммоларнинг олдини олиш ва уларнинг салбий оқибатларини бартараф этиш масалаларига ҳам жиддий эътибор қаратиб келинмоқда.

ДЕПУТАТ МИНБАРИ

Президентимизнинг 2017 йил 12 июлда Олий Мажлис палаталари, сиёсий партиялар ва Ўзбекистон экологик ҳаракати вакиллари билан учрашувда маърузасида ҳокимият вакиллик органлари ҳамда сиёсий партиялар ва Экологик ҳаракатнинг ўтган даврдаги фаолияти танқидий равишда таҳлил этилиб, ишловларни чуқурлаштириш юзасидан олдимизда турган муҳим вазифалар белгилаб берилди. Хусусан, Экологик ҳаракат ҳамда унинг Қонунийлик палатасидаги депутатлик гуруҳининг истиқболдаги вазифалари аниқ кўрсатиб ўтилди.

Ушбу ўтган даврда Экологик ҳаракат ҳамда унинг Қонунийлик палатасидаги депутатлик гуруҳи бундан қандай хулосалар чиқарди, бошқача айтганда, фаолиятимизда қандай ижобий ўзгаришлар юз берди?

Авалло, соҳага оид янги қонун лойиҳалари яратиш, мавжудларни такомиллаштириш, назорат-таҳлил фаолиятини бугунги талаб даражасида кучайтириш, узлуксиз экологик таълим концепциясини ишлаб чиқиш, экологик назоратнинг жамоатчи инспекторлари тизимини ривожлантириш, аҳоли экологик маданиятини юксалтиришга қаратилган тизимли ишларни амалга ошириш, атроф-муҳитга зарарли таъсир қўратувчи объектларни ва сув тозалаш ишюотларини инвентаризациядан ўтказиш бўйича чора-тадбирлар дастури қабул қилиниб, ҳаётга изчил татбиқ этилмоқда.

Утган даврда Экоҳаракат депутатлари гуруҳи томонидан қонунчилик ташаббуси асосида битта янги қонун ҳамда 8 та қонунни такомиллаштиришга қаратилган қонун лойиҳалари ишлаб чиқилди. Масалан, янги тахрирдаги "Урмон тўғрисида", Хайвонот дунёсини ва ўсимлик дунёсини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунлари янги тахрирдаги "Урмон тўғрисида" қонун лойиҳаси билан қўйилди.

Парламент ҳамда депутатлик назоратини самарали йўлга қўйиш ҳам доимий эътиборимизда. Шу пайтгача 11 давлат ҳамда ҳўжака бошқаруви органлари функционал вазифаларидан келиб чиққан ҳолда, экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалалари билан боғлиқ фаолиятни устидан ана шундай назорат йўлга қўйилди.

(Давоми 2-бетда).

Эътироф

"Ўзбекистон капитал ҳажми ва айланмаси бўйича МДХда молия маркази даражасига чиқиши мумкин"

Яқинда МДХ Давлатлараро банки президенти Игорь Суворов бошчилигидаги делегация мамлакатимизга ташриф буюрди. Меҳмонлар Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, молия вазири Жамшид Қўчқоров билан музокаралар олиб борди. Мулоқот асосида хорижий мутахассислар юртимизда сўнгги пайтларда амалга оширилаётган янгиланишлар ва ишловларни юқори баҳолади.

"Биз Ўзбекистонга ташриф буюрганга қадар жуда хурсандимиз ва ўзаро мулоқотни фаоллаштиришдан манфаатдоримиз.

МДХ доирасида халқаро молия марказини яратиш гоёси бугун жуда долзарб ва ўз вақтида илгари суриляпти. Биз Ўзбекистон капитал ҳажми ва айланмаси бўйича МДХда молия маркази даражасига чиқиши мумкинлигини кўряпмиз", деди И. Суворов.

Айтиш жоизки, мазкур молия муассасасига 1993 йилда МДХга аъзо ўн та давлат томонидан асос солинган. Унинг мақсади миллий валюталарда трансчегаравий тўловларни амалга ошириш, МДХ мамлакатларида миллий валюталарда ташқи савдо операцияларини кредитлаш, давлатлараро аҳамиятга эга бўлган лойиҳаларни ҳаётга татбиқ этишда қатнашиш учун ҳисоб-китоб механизмининг яратиш воситаси-

да иқтисодий интеграция ва миллий иқтисодиётлар раванқига кўмаклашишдир.

"Тошкент — барчани ўзига оҳанрабодай тортувчи марказ, бу нафақат бизнинг, балки муассислар, мижозларимиз фикридир. Бугун Ўзбекистон — энг муҳим давлатлардан бири, кашфиётлар, янгиланган мамлакат. Биз бу ерда рўй бераётган ишловларни кузатиб борапмиз. Яқинда Президент Шавкат Мирзиёев томонидан рақамли иқтисодиётни ривожлантириш бўйича қарор имзолади. Технологик янгиланишлар даврида, бу — улкан қадам ва биз бундай ўзгаришларни қўллаб-қувватлаймиз. Ишончимиз қомилки, барча қўшиллар бунга хайрихоҳ бўлади", деди МДХ Молия-банк кенгаши бош директори Павел Нефидов.

С. МАХСУМОВ
тайёрлади.

Металлни қайта ишлаш саноатидаги йирик лойиҳа

Тошкент шаҳрида "Metal Processing" масъулияти чекланган жамияти иш бошлади.

Инвесторларнинг эътироф этишича, мазкур йирик лойиҳа нафақат Ўзбекистон, балки Марказий Осиё металл қайта ишлаш саноати ривожига муҳим қадам бўлди. Зеро, минтақада ягона бўлган ушбу юқори технологияли завод тўқимачилик машинасозлиги учун халқаро стандартларга тўла жавоб берадиган ускуна

ва деталлар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган. Янги корхона "Ўзтўқимачилик саноат" уюмчаси, Иқтисодиёт вазирлиги томонидан Швейцариянинг жаҳонга машҳур "Rieter AG" компанияси билан ҳамкорликда бунёд этилди. Бунинг учун қарийб 4 миллион АҚШ долларлик хорижий инвестиция жалб этилди.

(Давоми 2-бетда).

Долзарб мавзу

Ноз-неъматлар уволига қоляпмиз

Бунга ким айбдор?

Юртимизда айни пишиқчилик. Саратон тафтидан мева-сабзавот, полиз маҳсулотлари бирин-кетин пишиб етилмоқда. Натижада бозорларда нарх-наво барқарорлашяпти. Рўзгор учун муҳим маҳсулотлар — пивё, саримсоқлиёз, баклажон, помидор, бодиринг каби сабзавотлар, картошка, олма, ўрикларни мақбул нархларда оласиз. Бу ҳосил чўғининг баландиғидан, албатта.

Истеъмолчи учун нарх қанча арзон бўлса, шунча яхши. Аммо богбону деҳқонга-чи? Улар хизматига яраша даромад оляптими?

Сиртдан қараганда, ҳаммаси жойида. Чунки расмий маълумотларда келтирилишича, маҳсулот етиштириш ҳажми ҳам, унинг экспорти ҳам аввалги йиллардагига қараганда анча ошган. Усиш борми, демак, фойда ҳам бор. Бу исбот талаб қилмайдиган ҳақиқат.

(Давоми 3-бетда).

Қонун лойиҳаси — муҳоқамада

Тадбиркорлик фаолиятига тўсқинлик қилганлик учун жавобгарлик янада кучайтирилади

Ўзбекистон Республикаси Олий суди маълумотларига кўра, жиноий ва маъмурий ишлар бўйича судлар томонидан 2016-2017 йиллар, шунингдек, 2018 йилнинг биринчи чораги давомида тадбиркорлик фаолиятига ноқонуний аралаштириш, тўсқинлик қилиш билан боғлиқ 2 358 та маъмурий ҳамда 22 та жиноий иш қўрилган.

Бундан ташқари, Бош прокуратура эълон қилган статистик рақамлар 2018 йил июнь ойига қадар тадбиркорлик субъектларига

нисбатан 8 872 та ҳуқуқбузарлик содир этилганини кўрсатмоқда. Бу кўрсаткичларни камайтиришнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш мақсадида яна бир ташаббусга кўл урилди. Олий Мажлис Қонунчилик палатасида тадбиркорлик фаолиятига аралашганлик учун жавобгарликни кучайтиришга қаратилган "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгаришлар киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси иккинчи ўқишда қабул қилинди.

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АҲОЛИСИГА НЕФРОЛОГИЯ ВА ГЕМОДИАЛИЗ ЁРДАМИ КЎРСАТИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

⟨(Давоми. Бошланғичи 1-бетда).⟩

Вазирлик ва идоралар раҳбарлари Чора-тадбирлар дастурида назарда тутилган тадбирларнинг ўз вақтида, тўлиқ ва сифатли амалга оширилиши учун шахсан масъул эканлиги белгилаб қўйилсин.

4. Чора-тадбирлар дастури амалга ошириладиган муддатга 2-иловага мувофиқ таркибда Аҳолига ихтисослаштирилган нефрологик ва гемодиализ тиббий ёрдам кўрсатиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари дастури ижросининг боришини мониторинг қилиш бўйича ишчи комиссия (кейинги ўринларда — Комиссия) ташкил этилсин.

Қуйидагилар Комиссиянинг асосий вазифалари этиб белгилансин:

ушбу қарор қоидаларини амалга ошириш, қўйилган вазифаларни бажаришда юзага келадиган муаммоларни ва уларни келтириб чиқарадиган шарт-шароитларни аниқлаш; нефрология ва гемодиализ хизмати фаолияти, буйрак етишмовчилигига дучор бўлган беморларга юқори малакали ёрдам кўрсатиш бўйича тиббий ёрдам кўрсатишга юқланган вазифалар бажарилишининг самарадорлиги устидан тизимли назорат олиб бориш;

сурункали буйрак касаллигига чалинган беморларга ташхис қўйиш ва уларни даволашнинг ишлаб чиқилган стандартлари асосида нефрология ва гемодиализ ёрдами кўрсатиш тиббий муассасалари томонидан вазифалар бажарилиши жараёнини, жумладан, жойларга бориб ўрганиш;

амалга оширилган тадбирлар материалларини, Комиссия қарорларини аниқланган камчиликларни ва тиббий муассасалари фаолиятидаги муаммоларни бартараф этиш бўйича тегишли чоралар кўриш учун Вазирлар Маҳкамасига, прокуратура органларига ва бошқа органларга юбориш;

нефрология ва гемодиализ ёрдами кўрсатиш тиббий муассасалари фаолиятидаги тизимли камчиликлар ва ҳуқуқбузарликларни аниқлаш ҳамда бартараф этиш, бундай ёрдам кўрсатишнинг ташкилий тизимини янада такомиллаштириш бўйича тақлифлар ишлаб чиқиш.

5. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг:

Тошкент шаҳар нефрология шифохонаси негизда Республика ихтисослаштирилган нефрология ва буйрак трансплантацияси илмий-амалий тиббиёт марказини ташкил этишни;

янги ташкил этилаётган Республика ихтисослаштирилган нефрология ва буйрак трансплантацияси илмий-амалий тиббиёт маркази негизда Тошкент врачлар малакасини ошириш институтида "Нефрология, гемодиализ ва буйрак

трансплантацияси" кафедрасини ташкил этишни;

2019/2020 ўқув йилидан бошлаб магистратура ва клиник ординатуранинг "нефрология" ва "болалар нефрологияси" мутахассисликлари бўйича янги йўналишларини очишни назарда тутувчи тақлифлари қабул қилинсин.

Белгилаб қўйилсинки:

Республика ихтисослаштирилган нефрология ва буйрак трансплантацияси илмий-амалий тиббиёт маркази Тошкент шаҳар нефрология шифохонасининг ҳуқуқий вориси ҳисобланади;

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тиббиёт ташкилотларининг нефрология ва гемодиализ бўлималари Республика ихтисослаштирилган нефрология ва буйрак трансплантацияси илмий-амалий тиббиёт марказининг минтақавий ташкилий-методик бўлималари ҳисобланади.

6. Ўзбекистон Республикаси Қурилиш вазирлиги уч ой муддатда Республика ихтисослаштирилган нефрология ва буйрак трансплантацияси илмий-амалий тиббиёт марказини жойлаштириш учун Тошкент шаҳар нефрология шифохонаси биносини реконструкция қилиш бўйича лойиҳа-смета ҳужжатлари ишлаб чиқишини таъминласин.

7. "Соғлом авлод учун" фонди ва кенг жамоатчиликнинг сурункали буйрак етишмовчилиги билан касалланган шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, шунингдек, гемодиализ хизмати фаолияти устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш мақсадида "Ўзбекистон диализ жамияти" нодавлат ноҳижорат ташкилотини ташкил этиш тўғрисидаги тақлифи қўллаб-қувватлансин.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги "Ўзбекистон диализ жамияти" нодавлат ноҳижорат ташкилотини рўйхатдан ўтказишда кўмаклашсин.

8. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси икки ой муддатда қуйидагиларни назарда тутувчи "Йўл харитаси" тасдиқлашини таъминласин:

дастурий гемодиализ кўрсатиш соҳасида давлат-хусусий шериклик ва аутсорсинг жорий этиш, шунингдек, хусусий секторни ривожлантириш бўйича амалий ҳаракатлар; давлат-хусусий шериклик асосида гемодиализ хизматлари кўрсатиш тиббиёт муассасаларини куриш, жиҳозлаш ва улардан фойдаланиш бўйича ишлаб чиқилган тақлифларни жорий этиш;

гемодиализ аппаратлари ва сарфлаш материаллари етказиб беришга зарур рўйсаномалар беришининг, хусусий тиббиёт ташкилотлари томонидан гемодиализ хизматлари кўрсатишнинг амалдаги тизимини тубдан соддалаштириш бўйича зарур чоралар кўриш;

гемодиализ хизматлари кўрсатиш тартибини, уни амалга ошириш усуллари тартибга солишни, шунингдек, ушбу соҳада давлат-хусусий шериклик шартномаларини тузиш, ижро этиш ва тугатишни назарда тутувчи гемодиализ хизматлари кўрсатиш соҳасида давлат-хусусий шериклик тўғрисидаги вақтинчалик низомни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш.

9. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги: а) икки ҳафта муддатда Республика ихтисослаштирилган нефрология ва буйрак трансплантацияси илмий-амалий тиббиёт марказининг тузилмаси ва уставини ҳамда унинг минтақавий бўлималари тўғрисидаги намунавий низомни тасдиқласин;

б) уч ой муддатда: нефрология ва гемодиализ бўлималарининг гемодиализ ускуналари паркин танқидий таҳлил қилсин, унинг ақунари бўйича уларни янгилаш, шунингдек, гемодиализ бўлималари тармоғини кенгайтириш юзасидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига тақлифлар киритсин; дастурий гемодиализдаги беморларга тиббий ёрдам кўрсатишнинг мажбурий клиник протоколларини тасдиқласин;

республика ва минтақавий тиббиёт муассасалари кесимида гемодиализ олишга беморларнинг тенг миқдорда бириктирилишини таъминласин;

республика, вилоят ва туман (шаҳар) миқёсида кўрсатиладиган тиббий хизматлар ҳажмининг, мутахассисларнинг функционал вазифаларини белгилаган ҳолда нефрология кабинетини ва бўлимини жиҳозлаш стандартларини назарда тутувчи нефрология ихтисослиги бўйича тиббий ёрдам кўрсатиш тартибини тасдиқласин;

в) Ўзбекистон Республикаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги, Инновацион ривожланиш вазирлиги билан биргаликда сурункали буйрак етишмовчилигига дучор бўлган беморлар ҳисобини юритиш ва уларнинг мониторингини олиб боришнинг ягона электрон реестри механизмининг жорий этиш;

г) Чора-тадбирлар дастури сифатли ва ўз вақтида амалга оширилиши устидан мониторинг олиб борилишини таъминласин, мониторинг натижалари тўғрисида ҳар ойда Вазирлар Маҳкамасига ахборот киритсин.

10. Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар бўйича давлат қўмитаси, Иқтисодий вазирлиги Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Фанлар академияси ва Инновацион ривожланиш вазирлиги билан биргаликда икки ой муддатда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига:

гемодиализ ўтказиш учун сарфлаш материалларини маҳаллий ишлаб чиқаришни ташкил этиш;

тиббиёт муассасаларини жиҳозлаш ва гемодиализ хизматлари кўрсатиш сифатини ошириш бўйича тадбирларни амалга ошириш учун хайрия маблағлари ва халқро (хорижий) ташкилотларнинг грантларини жалб этиш юзасидан тақлифлар киритсин.

11. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги: "Соғлиқни сақлаш" тармоғи бўйича Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети харажатларининг ҳар йилги параметрларини шакллантиришда ушбу қарор билан тасдиқланган тадбирларни амалга ошириш учун зарур маблағларни назарда тутсин;

давлат-хусусий шериклик асосида стандартлар ва нормативлар бўйича ўтказилган гемодиализ хизматлари учун ўз вақтида ҳақ тўлашини таъминласин;

гемодиализга муҳтож бўлган беморлар сонининг йиллик ўсишини ҳисобга олган ҳолда, зарур гемодиализ ускуналари, эҳтиёт қисмлар ва сарфлаш материаллари Соғлиқни сақлаш вазирлигининг асосланган буюртмалари асосида ўз вақтида харид қилиниши учун бюджет маблағлари ажратилишини таъминласин.

12. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги ушбу қарорда назарда тутилган тадбирлар бажарилиши, шунингдек, ажратилган маблағлардан ўз вақтида, оқилона ва мақсадли фойдаланилиши устидан қатъий назорат ўрнатсин.

13. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда икки ой муддатда:

қонун ҳужжатларига ушбу қарордан келиб чиқадиган ўзгариш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига тақлифлар киритсин;

улар томонидан қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ва бошқа ҳужжатларни ушбу қарорга мувофиқлаштирсин.

14. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А. А. Абдуҳақимов, Ўзбекистон Республикасининг Бош прокурори О. Б. Муродов, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Р. С. Қосимов ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Давлат маслаҳатчисининг биринчи ўринбосари Б. М. Мавлонов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри, 2018 йил 12 июль

ЭКОЛОГИК МУАММОЛАР ЕЧИМИГА АМАЛИЙ ИШЛАР ОРҚАЛИ ЭРИШИЛАДИ

⟨(Давоми. Бошланғичи 1-бетда).⟩

Шунингдек, Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси билан биргаликда экологик ҳавфизликни таъминлаш, соҳа қонунчилигини такомиллаштириш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш ҳамда аҳолининг бу борадаги маданиятини ривожлантириш бўйича ҳаракатлар дастури тасдиқланди. Шу асосда экология ҳамда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш борасидаги ҳужжатларни такомиллаштириш, аҳоли экологик маданиятини юксалтириш ҳамда атроф-муҳитни муҳофаза қилишда улар фаоллигини кучайтириш, соҳага ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этиш, жамоатчилик экологик назорати тизимини ривожлантириш, жамоатчи инспекторларни ўқитиш ва улар малакасини ошириш, чиқиндилар билан боғлиқ муаммоларни ҳал этиш бўйича бир қатор самарали ишлар олиб борилади. Масалан, Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича ҳудудий кенгашлар ҳамкорлигида юртимиздаги 8982 та маҳалла фуқаролар йиғинида зарур чора-тадбирлар бажарилиб, ҳар бир маҳалла бўйича экологик назоратнинг жамоатчи инспекторлигига номзодлар захираси шакллантирилди. Ҳозирги пайтда уларнинг соҳага оид бўлим ва малакасини ошириш чоралари қўрилмоқда.

Соҳага тегишли қонунлар, давлат дастурлари, Президент Фармон ҳамда қарорлари ижросини ўрганиш бўйича 10 дан зиёд назорат-таҳлил тадбирлари ўтказилди. Шулар асосида республикамизнинг барча ҳудудини қамраб олган ҳолда, сайёр йиғилишлар ташкил этилди. Мисол учун, Жиззах вилоятида "Урмон тўғрисида"ги Қонуни ижроси, Бухорода Дезинфекция станцияси бош врачига ҳамда "Агрокимёхимоя" ҳудудий акциядорлик жамияти директорининг термитларга қарши кураш ва профилактика чора-тадбирларининг ижроси тўғрисидаги ахбороти, Қорақалпоғистон Республикасида Президентининг 2017 йил 18 январдаги қарори билан тасдиқланган "2017 — 2021 йилларда Оролбўйи минтақасини ривожлантириш Давлат дастури"нинг бажарилиши ҳолатини назорат-таҳлил тартибиде ўрганиш яқини юзасидан ташкил этилган сайёр йиғилиши ана шулар жумласидан.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг "Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида"ги Қонуни аҳолининг истезмом, маийши ва бошқа эҳтиёжлари учун сув объектларидан фойдаланиш қисмининг ижро этилиши юзасидан Соғлиқни сақлаш ҳамда Уй-жой коммунал хизмат кўрсатиш вазирликлари, Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, Геология ва минерал ресурслар давлат қўмиталари ахбороти юзасидан парламент эшитувлари бўлиб ўтди. Айни қаторда "Хавфли чиқиндиларни трансчегаравий ташвиш ва уларни йўқ қилиш устидан назорат қилиш тўғрисида"ги Базель кон-

венцияси бажарилиши ҳолати ўрганилиб, Экология ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш масалалари қўмитаси эшугуви ташкил этилди.

Орол фожияси оқибатларини юмшатиш, ҳудуд аҳолиси саломатлигини муҳофаза қилиш, уларнинг турмуш даражасини янада яхшилаш, ҳудуднинг ижтимоий-иқтисодий, экологик барқарорлигини таъминлашга йўналтирилган чора-тадбирларни амалга оширишда ҳам ҳаракат ва унинг депутатлар гуруҳи фаоллик кўрсатмоқда. Биргина мисол: жорий йил 7-8 июнь кунлари "Орол фожияси оқибатларини юмшатиш бўйича ҳамкорликдаги ҳаракатлар: янгича ёндашувлар, инновацион ечимлар ва инвестициялар" мавзусида халқаро конференция ўтказилди ва Тошкент резолюциясини қабул қилинди. Оролбўйи минтақасининг экологик ҳамда ижтимоий-иқтисодий вазиятини яхшилашга йўналтирилган лойиҳалар тўплами маъқулланди.

Йирик саноат корхоналарида вакилларимизнинг тайинлаш бўйича ҳам тизимли ишлар амалга оширилди, яъни атроф-муҳитга таъсири бўйича I ва II тоифага мансуб 593 корхонада вакилларимиз иш бошлади. Қолаверса, 760 дан ортиқ корхоналар фаолияти ўрганилди. Таншувлар жараёнида уларнинг атроф-муҳитга салбий таъсирини камайтириш, илғор технологияларни ишлаб чиқаришга кенг татиқ этиш юзасидан зарур таъсиялар берилди.

Аҳолининг экологик маданиятини юксалтириш, жумладан, ёш авлод онгида она табиатни асраб-авайлаш, унга дахлдорлик ҳиссини кучайтириш бўйича ҳам муайян ишлар рўйга чиқарилди. Экоҳаракат ва унинг депутатлари гуруҳи тегишли вазирлик ҳамда идоралар ҳамкорлигида ёш авлоднинг экологик саводхонлигини ошириш, экологик таълим ва тарбия жараёнини самарали ташкил этишга қаратилган Ўзбекистон Республикасининг "Экологик таълим концепцияси", уни амалга ошириш бўйича "Йўл харитаси" ҳамда Вазирлар Маҳкамаси қарори лойиҳалари ишлаб чиқилиб, ҳуқуматга тақдим этилди.

Республикамизнинг 7 та ҳудудда Олий Мажлис ҳузуридаги Нодавлат ноҳижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш Жамоат фонди томонидан ажратилган ижтимоий буюртма доирасида аҳолининг экологик маданиятини ошириш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш, уларни атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ишларига жалб этишга қаратилган 350 дан ортиқ тарғибот баннерлари ўрнатилди. Ешларнинг экологик маданиятини юксалтиришга

⟨(Давоми. Бошланғичи 1-бетда).⟩

Мазкур йўналишдаги қонунчиликни такомиллаштириш борасидаги ишлар бугун ёки кеча бошланган эмас. Мамлакатимизнинг иқтисодий барқарорлигини таъминлашда етакчи қуч — тадбиркорлар учун қўллаб-қўлланувчи ва преференциялар бериляпти.

2015 йил 20 августда "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига хусусий мулкни, тадбиркорлик субъектларини ишончли химоя қилишни янада кучайтириш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этишга қаратилган ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонун қабул қилинган эди. Унга асосан, Жиноят кодекси ва Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс тадбиркорлик фаолиятига тўсиқлик қилиш билан боғлиқ жиноятлар

Тадбиркорлик фаолиятига тўсиқлик қилганлик учун жавобгарлик янада кучайтирилади

ҳамда ҳўжалик юритувчи субъектларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига таъжир вақти каби қўлланувчи вақти тегишли жавобгарлик белгилаш билан боғлиқ тадбиркорлик назорат қилувчи, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ҳамда бошқа давлат органлари ходимлари томонидан ушбу соҳада ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, хусусий мулк, тадбиркорлик субъектларини ишончли химоя қилишни янада кучайтиришга замин яратяпти. Аммо юқоридеги рақамлар бу борада мавжуд мезонларни янада қатъийлаштиришни таъжир этмоқда. Шундан келиб чиқиб,

"Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгаришлар киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди. Унга мувофиқ амалиётда тадбиркорлик субъектларининг мустақиллиги ва хусусий мулк дахлсизлигини таъминлаш мақсадида Жиноят кодексининг 192¹—192²-моддалари ва Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 241¹—241¹¹-моддаларига ўзгаришлар киритиш назарда тутиляпти.

Жорий этилаётган янгиликлар билан тадбиркорлик фаолиятига тўсиқлик қилганлик учун жавобгарлик янада кучайтирилади. Хусусан, мажбурий жавобгарлик қилиниши мажбурий ҳолда, мажбурий жамоат, ахлоқ тузатиш ишлари, озодлиқни чеклаш ва озодлиқдан маҳрум қилиш каби санкциялар ўрнатилляпти.

Қонуннинг қабул қилиниши мамлакатимизда хусусий мулк, бизнеснинг қўлини ҳуқуқий қафолатлари тизимини яратишга хизмат қилади.

Шўҳрат МАМАЖОНОВ, Олий Мажлис Кўнунчилик палатасининг Кўнунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси аъзоси.

Металлни қайта ишлаш саноатидаги йирик лойиҳа импортни камайтириш, экспорт ҳажминини оширишда муҳим роль ўйнайди

⟨(Давоми. Бошланғичи 1-бетда).⟩

— Ўзбекистон билан Швейцария ўртасида иқтисодий алоқалар тобора мустаҳкамланиб бораётганига бугун фойдаланишга топширилган "Metal Processing" корхонаси яққол мисолдир. — дейди Швейцария федерал иқтисодий, таълим ва илмий тадқиқотлар вазири Йоганн Шнайдер-Амман. — Унинг аҳамияти шундаки, юрtingиз иқтисодийнинг муҳим тармоғи бўлган тўқимачилик ва енгил саноатда маҳаллийлаштириш даражасини ошириш имконини беради. Чунки бу ерда, энг аввало, "Rieter Uzbekistan" корхонасида ишлаб чиқарилаётган тараш, пилталаш ҳамда ҳал-

лар ишлаб чиқариш тезда йўлга қўйилишида қўл келди.

Заводимизда ҳозирнинг ўзида 600 хилдаги маҳсулот тайёрланмоқда, — дейди ишлаб чиқариш бўлими бошлиғи Улуғбек Ваҳобов. — Уларнинг сифати эса халқаро стандартларга тўла жавоб беради. Чунки биз энг илғор ускуналардан фойдаланамиз. Масалан, мана бу, лазерли кесиш ускунаси ёрдамида қалинлиги 1 миллиметрдан 12 миллиметргача бўлган пўлат листлар юқори аниқликда кесилади. Ҳудди шунингдек, шакл бериш, пайвандлаш машиналари ҳам қўллаб-қўлланувчи эгаллиги билан турдошларидан ажралаб туради. Шу боис ишлаб чиқаришни тез орада лойиҳавий қувватга чиқаришга аҳд қилинамиз.

Янги корхонанинг очилиши муносабати билан ташкил этилган тадбирда сузга чиққанлар таъкидлаганидек, мазкур лойиҳа тўқимачилик машинасозлигини сифат жиҳатидан ривожлантириш, қолаверса, металлни қайта ишлаш жабҳасида импортни камайтириш, экспорт ҳажминини оширишда муҳим роль ўйнайди. Сабаби бу ерда оғир саноат корхоналари учун оддий деталдан тортиб, мураккаб бутловчи қисмларгача тайёрлаш ўлаштирилиши кўзда тутилган.

"Metal Processing" республикамизда металлни қайта ишлаш жабҳасида дастлабки муҳим қадам бўлса-да, у саноатнинг бошқа тармоқлари истиқболда ҳам нури-ли уфқларини очиши мумкин.

Айни пайтда корхонада 35 нафар киши меҳнат қилляпти. Уларнинг аксарияти хорижда малака ошириб келишгани мураккаб технологияли маҳсулот-

Сайд РАҲМОНОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

Ҳасан ПАЙДОЕВ олган суратлар.

Борий АЛИХОНОВ, Олий Мажлис Кўнунчилик палатаси Спикери ўринбосари, Ўзбекистон экологик ҳаракати Марказий кенгаши Икхрия Қўмитаси раиси.

Ноз-неъматлар уволлига қоляпмиз Бунга ким айбдор?

(Давоми. Бошланғич 1-бетда).

Гарчи, кўлга киритилган натижалар ижобий бўлса-да, жойларда реал ҳолат билан яқиндан танишганимизда, вазият сизу биз уйланганчалик эмаслигига ишонч ҳосил қилдик. Мавжуд имкониятдан тўлиқ фойдалана олинмаётгани, маҳсулотни сақлаш, экспорт қилиш бўйича яратилган тизим тўлиқ ишламаётгани оқибатида, афсуски, машаққатли меҳнат эвазига етиштирилган ноз-неъматлар увол бўлмоқда.

Фермер ёрдамга муҳтож

“Қибрай олтин меваси” фермер ҳўжалиги раҳбари Зарина Жуманазарова 4 гектарлик боғидаги олтуру ҳосилини нима қилишни билмай, боши қотган. Мана, икки йилдирки, фермер меваларни сарфланган харажатни қоплайдиган даражадаги нархда сота олмапти. — Харидорларнинг йўқлигидан ўтган йили ҳосилнинг катта қисми ер билан яқин бўлди, — дейди у. — Бу ҳол жорий мавсумда ҳам такрорланади, пишиқ етилган мевалар “оқиб кетмоқда”. Қилган меҳнатингиз ачинасан, киши. Тўлиқ ҳосилга кирган дарахтларни кесиб ташлашга эса кўзингиз киймайди. Уволи борда! Фермерларни қўлаб-қувватлаш учун экспорт билан шуғулланадиган, айни вақтда маҳсулотни қайта ишлайдиган корхоналар масъулиятини ошириш, улар сонини кўпайтириш лозим. Афсуски, бугун ҳар икки тармоқ ҳам кўнглидагидек ишламаяпти. Қанийди улар эрта баҳорданок биз билан шартнома тузишса-ю, бор ҳосилимизни сотиб олишса. Шунда фермер ўз юмуши билан машғул бўлар эди.

Тўғри, фермерларга кўмак бериш, ҳамкорлар топиш борасида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, пойтахт вилоятининг Қибрай туманида шу йилнинг ўтган олти ойи давомида 7 миллион 190 минг АҚШ доллари миқдорда мева-сабзавот маҳсулотлари экспорт қилинди. Прогноз кўрсаткичлари 120 фоиз урдадан ошмоқда. Маҳсулотнинг асосий қисми июнь ойида чет элликларга етказиб берилди. Яъни бир ой давомида ҳориз бозорларига чиқарилган мева-сабзавотларнинг умумий ҳажми 5 миллион 193 минг долларга тенг бўлди. Бироқ ушбу рақамни бундан бир неча баробар ошириш учун имкониятлар етарли. Нега ундан фойдаланилмаяпти?

Туман фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорка ер эгалари кенгаши раиси Нейматилла Соатов мазкур рақамларни қўйидагича шарҳлайди: — Аввало, бу табиий омиллар билан боғлиқ. Юртимизда июнь — айни пишиқчилик ойи. Қолаверса, биз “Узагроэкспорт”дан ёрдам кутдик. Натига бўлмагач, фермерларимиз ўз куч ва имкониятларини ишга солишди.

Тўғри, бу жараён анча оғир кечди. Фермерларнинг ҳар томонлама мукамал ва етук раҳбар бўлишини даврнинг ўзи тақозо этмоқда. У, албатта, бозор илми, маркетингини яхши ўзлаштириши лозим. Таассуфки, ҳозирча ҳамма ҳам бундай салоҳиятга эга эмас.

Тумандаги “Байтқўрғон. Арипов Хайитбой” кўп тармоқли фермер ҳўжалиги ҳаммаси 21,5 гектар майдонда деҳқончилик қилади. Улар йиғинли равишда олинган мева-сабзавотларнинг бир қисмини ички бозорга йўналтириб, қолганини қайта ишламоқда. Бунда фермер ташаббуси билан замонавий корхона, 2000 тонна маҳсулот сақлашга мўлжалланган музлаткич қуриб битказилгани айни мuddао бўлди.

Корхона бир кунда 10 тонна маҳсулотни қайта ишлаш қувватига эга. Аммо харидор йўқлиги унинг кам қувват билан ишлашига сабаб бўлаётир. Фермер ҳўжалиги омиборида 600 минг долларлик 10 дан ортиқ турдаги, замонавий дизайндаги бежирим идишларга қадоқланган маҳсулотлар сақланмоқда. Улар, асосан, чет эллик харидорларга мўлжалланган, лекин ҳали экспорт қилинган йўқ.

Фермер ҳўжалиги раҳбарияти “Ўз бозоримизни топиб олганимизга қадар мутасаддилар бизга ёрдам беришлари лозим”, деган қатъий фикрда. Эҳтимол, бу ҳам тўғридир. Йил бошида “Узагро-экспорт” АЖга қилинган муносабат из-сиз кетмади. Экспортчилар харидорларни бошлаб келишди. Қўл олишди-лар. Ажабланарлиси, шу бўйи харидор ҳам, экспортчи мутасаддиси ҳам домдараксиз кетишди.

Фермер ёрдамга муҳтож. У маҳсулот етиштириш ҳадисини олган. Бозор сир-асрорларини, айниқса, экспортни ўрганиш учун эса бир оз фурсат керак. Ана шу паллада экспорт билан шуғулланувчи мутасадди ташкилотлар бу бўшлиқнинг ўрнини тўлдириб турсалар, айни мuddао бўлар эди.

Минг тоннадан ортиқ ҳосил далада қолмоқда...

Уйлаб қолсан, киши. Пойтахтимизнинг шундоқ биқинида, яъни маҳсулотни экспортга чиқариш, қайта ишлаш ёки бозорларга етказиб бериш учун логис-

тика имкониятлари катта бўлган жойда ноз-неъматлар увол бўлаётган экан, марказдан олиш ҳўдудларда ахвол қандай? Ушбу саволга жавобни Қашқадарё вилояти мисолида излаймиз.

Тан олиш керак, ҳўдудда иқтисодиёт тармоқлари, айниқса, қишлоқ ҳўжалигини диверсификация қилиш, ташқи бозорга рақобатдош маҳсулотлар чиқариш, экспорт қилиш учун зарур шарт-шароитлар яратиб берилмоқда. Хусусан, туманларда фермерлар ва аҳоли томорқаларида сердаромад мева-сабзавот экинлари экиш, уларни уруғлик, маблағ, ўғит, ёнилғи билан таъминлаш ишларини ташкил этишга кўмаклашувчи ишчи гуруҳлари фаолият юритмоқда. Бироқ айрим мутасаддиларнинг эътиборсизлиги туфайли қўлаб фермерлар маҳсулотига харидор топа олмаётганига қўйиб қолмоқда. Холбуки, давлатимиз раҳбари томонидан ҳар бир туманда мева-сабзавотни экспорт қилишга ихтисослаштирилган тузилмалар ташкил этиш, фермерларнинг ташқи иқтисодий фаолиятига кўмаклашиш муҳим вазифа этиб белгиланган.

— Маҳсулотларимизни экспорт қилиш бўйича сунъий тўсиқлар йўқ, — дейди Нишон туманидаги “Соҳибқирон ширин мевалари” фермер ҳўжалиги раҳбари Дилмурод Жаҳонгиров. — Лекин ички ва ташқи бозорлардаги нархлар экспортга катта таъсир қилаяпти. Узимиздан киёс: ҳўжалигимиздаги 51 гектар сугориладиган ернинг 42 гектарига пиёз эккан эдик. Экспортга кўмаклашиш мақсадида республикадан келган мутасаддилар вилоят ва туман ҳокимлиги, “Узагроэкспорт” вакиллари билан биргаликда майдонни кўздан кечириб, маҳсулотнинг катта-кичикли-

гига қараб, саралаб беринг, сотамиз, дейишди. Лекин ҳеч ким сўрамади. Биз “Узагроэкспорт”га шу ҳақда бир неча марта хат билан чиқдик, жавоб бўлмади. Натижасини ўзимиз айтмиз, дейишди, ҳамон жимжитлик. Ваҳоланки, “Узагроэкспорт” томонидан пиёзнинг бир тоннасига 60 долларагача нарх белгилаб берилган. Маҳсулотимизни шу нархда сотиб олишлари керак эди, аммо ҳосил тарозига тушгач, ҳар хил вазларни айтиб, ўзлари белгиланган нархда ҳам олишмади. Аввал “калибровка”ни, яъни катта-кичиклигини муаммо қилишди. Майли, деб бу борадаги талабига ҳам кўндик. “Узагроэкспорт” вакилининг дабдурустдан “Буюртмачи келмади, жаҳон бозоридан нарх тушиб кетди, биз ололмаймиз, ўзларинг харажат қилинган”, дегани ҳаммасидан ошиб тушди.

Шундан сўнг россиялик ишбилармонлар билан шартнома тузиб, маҳсулотни сотишга уриниб кўрдик. Пиёзнинг бу юртда ҳам, Европада ҳам нархи тушиб кетганлиги туфайли амалий натижага эриша олмадик. Ҳозир минг тоннадан ошмиқ пиёз ҳосили далада ётибди. Кўриб туриб-сиз, кейинги кунларда ҳаво ҳарорати кўтарилиб кетяпти, бу ҳосилни нобуд қилади. Шу ҳақда уйлсам, юрагим орқага тортиб кетади. Ахир оз эмас, қарийб 400 миллион сўм харажат қилганмиз...

Ҳозир минг тоннадан ошмиқ пиёз ҳосили далада ётибди. Кўриб туриб-сиз, кейинги кунларда ҳаво ҳарорати кўтарилиб кетяпти, бу ҳосилни нобуд қилади. Шу ҳақда уйлсам, юрагим орқага тортиб кетади. Ахир оз эмас, қарийб 400 миллион сўм харажат қилганмиз...

Ҳозир минг тоннадан ошмиқ пиёз ҳосили далада ётибди. Кўриб туриб-сиз, кейинги кунларда ҳаво ҳарорати кўтарилиб кетяпти, бу ҳосилни нобуд қилади. Шу ҳақда уйлсам, юрагим орқага тортиб кетади. Ахир оз эмас, қарийб 400 миллион сўм харажат қилганмиз...

Ҳозир минг тоннадан ошмиқ пиёз ҳосили далада ётибди. Кўриб туриб-сиз, кейинги кунларда ҳаво ҳарорати кўтарилиб кетяпти, бу ҳосилни нобуд қилади. Шу ҳақда уйлсам, юрагим орқага тортиб кетади. Ахир оз эмас, қарийб 400 миллион сўм харажат қилганмиз...

Ҳозир минг тоннадан ошмиқ пиёз ҳосили далада ётибди. Кўриб туриб-сиз, кейинги кунларда ҳаво ҳарорати кўтарилиб кетяпти, бу ҳосилни нобуд қилади. Шу ҳақда уйлсам, юрагим орқага тортиб кетади. Ахир оз эмас, қарийб 400 миллион сўм харажат қилганмиз...

Ҳозир минг тоннадан ошмиқ пиёз ҳосили далада ётибди. Кўриб туриб-сиз, кейинги кунларда ҳаво ҳарорати кўтарилиб кетяпти, бу ҳосилни нобуд қилади. Шу ҳақда уйлсам, юрагим орқага тортиб кетади. Ахир оз эмас, қарийб 400 миллион сўм харажат қилганмиз...

Ҳозир минг тоннадан ошмиқ пиёз ҳосили далада ётибди. Кўриб туриб-сиз, кейинги кунларда ҳаво ҳарорати кўтарилиб кетяпти, бу ҳосилни нобуд қилади. Шу ҳақда уйлсам, юрагим орқага тортиб кетади. Ахир оз эмас, қарийб 400 миллион сўм харажат қилганмиз...

Ҳозир минг тоннадан ошмиқ пиёз ҳосили далада ётибди. Кўриб туриб-сиз, кейинги кунларда ҳаво ҳарорати кўтарилиб кетяпти, бу ҳосилни нобуд қилади. Шу ҳақда уйлсам, юрагим орқага тортиб кетади. Ахир оз эмас, қарийб 400 миллион сўм харажат қилганмиз...

Вилоят ҳокимлиги томонидан Фермер ҳўжалиklarнинг экспорт салоҳиятини ошириш, мавжуд муаммоларни бартараф этиш ва қўшимча экспорт захираларини аниқлаш бўйича чора-тадбирлар дастури тасдиқланган. Унда қанча аччиқ қалампир етиштирилиши, қаерга экспорт қилиниши аниқ кўрсатиб ўтилган. Аммо унинг ижросига мутасаддилар, тегишли сектор раҳбарлари панжа орасидан қарашаётгани деҳқоннинг чув тушиб қолишига сабаб бўлаётир.

Саволларга жавоб йўқ

Зироатчилик машаққатини англаш учун бир кўлч ерга уруғ қадаб, маҳсулот етиштиришинг ўзи қифоя. Бироқ машаққатли меҳнат эвазига ризқ-рўз

бериб юбордим. Бундан ташқари, ака-укаларим билан биргаликда 57 тонна пиёз етиштирдик. Харидор йўқлиги туфайли маҳсулотнинг килосини 300 сўмдан сотишга мажбур бўлдик. Давлатимиз раҳбарининг ички бозордан ортган маҳсулотни чет давлатларга сотиш бўйича берган кўрсатмаларининг ижроси нега таъминланмаяпти? Нима учун мутасаддилар биз, деҳқонларнинг қасодга учрашимизга томошабин бўлишмоқда? Наҳотки, ҳозиргача экин майдонларида қолаётган пиёз ва бошқа маҳсулотларни яқин ёки узок хорижий давлатларга экспорт қилишнинг имкони бўлмасми?

Саволлар кўп, жавоб эса топилганича йўқ. Биргина Сароисий туманида фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорка ер эгалари томонидан етиштирилган 13 минг 714 тонна картошка, 19 минг тонна пиёз сотилмасдан қола-

ётибди. Бундан ташқари, ака-укаларим билан биргаликда 57 тонна пиёз етиштирдик. Харидор йўқлиги туфайли маҳсулотнинг килосини 300 сўмдан сотишга мажбур бўлдик. Давлатимиз раҳбарининг ички бозордан ортган маҳсулотни чет давлатларга сотиш бўйича берган кўрсатмаларининг ижроси нега таъминланмаяпти? Нима учун мутасаддилар биз, деҳқонларнинг қасодга учрашимизга томошабин бўлишмоқда? Наҳотки, ҳозиргача экин майдонларида қолаётган пиёз ва бошқа маҳсулотларни яқин ёки узок хорижий давлатларга экспорт қилишнинг имкони бўлмасми?

Саволлар кўп, жавоб эса топилганича йўқ. Биргина Сароисий туманида фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорка ер эгалари томонидан етиштирилган 13 минг 714 тонна картошка, 19 минг тонна пиёз сотилмасдан қола-

ётибди. Бундан ташқари, ака-укаларим билан биргаликда 57 тонна пиёз етиштирдик. Харидор йўқлиги туфайли маҳсулотнинг килосини 300 сўмдан сотишга мажбур бўлдик. Давлатимиз раҳбарининг ички бозордан ортган маҳсулотни чет давлатларга сотиш бўйича берган кўрсатмаларининг ижроси нега таъминланмаяпти? Нима учун мутасаддилар биз, деҳқонларнинг қасодга учрашимизга томошабин бўлишмоқда? Наҳотки, ҳозиргача экин майдонларида қолаётган пиёз ва бошқа маҳсулотларни яқин ёки узок хорижий давлатларга экспорт қилишнинг имкони бўлмасми?

ётибди. Бундан ташқари, ака-укаларим билан биргаликда 57 тонна пиёз етиштирдик. Харидор йўқлиги туфайли маҳсулотнинг килосини 300 сўмдан сотишга мажбур бўлдик. Давлатимиз раҳбарининг ички бозордан ортган маҳсулотни чет давлатларга сотиш бўйича берган кўрсатмаларининг ижроси нега таъминланмаяпти? Нима учун мутасаддилар биз, деҳқонларнинг қасодга учрашимизга томошабин бўлишмоқда? Наҳотки, ҳозиргача экин майдонларида қолаётган пиёз ва бошқа маҳсулотларни яқин ёки узок хорижий давлатларга экспорт қилишнинг имкони бўлмасми?

Ечим бор, аммо...

Статистика маълумотларига қараганда, 2017 йилда мамлакатимиз бўйича 3 миллион 14,6 минг тонна картошка, 11 миллион 433,6 минг тонна сабзавот, 2 миллион 94,8 минг тонна полиз, 3 миллион 76,3 минг тонна мева ва резаворлар, 1 миллион 748,9 минг тонна узум етиштирилган. Бу йил боғдорчилик учун қўлаб келганини ҳисобга олсак, ушбу рақамлар ортиши, табиий. Аммо қарчани сал кенгроқ олиб таҳлил қиладиган бўлсак, ички эҳтиёждан ортиқ экспортдош маҳсулотларни сотиш учун қадар мураккаб эмас. Ахир булар дунё

бўйича етиштирилаётган 800 миллион тонна меванинг арзимиған улushi, холос. Асосий маҳсулот етиштирувчи ҳисобланган Хитой (дунё ялиги маҳсулотининг 20 фоизи), Хиндистон (13 фоиз), Бразилия (6 фоиз), АҚШ (4 фоиз), Индонезия (3 фоиз) каби давлатларда ҳосилдорлиқни янада ошириш эвазига экспортни кўпайтиришга зўр берилаётган бир пайтда юртимизда мавжуд ноз-неъматни сифатли сақлаш туғул, йиғиштириб олинмаётганини қандай баҳолаш мумкин? Деҳқоннинг ишдан қўли совушида кимни айблаш мумкин?

Узингиз уйлаб кўринг, дунё бўйича ҳар гектар боғдан ўртача 11,3 тонна мева олинса, бу кўрсаткич АҚШда 23 тонна, Индонезияда 22 тонна, Бразилияда 16,5 тоннани ташкил этмоқда. Ушбу рақамлар замирида, шубҳасиз, моддий манфаатдорлиқнинг юқорилиги муҳассамдир. Натигада олма, нок, беҳи каби уруғли мевалар экспортда Хитой, узум етказиб беришда Чили ва АҚШ, урик, шафтоли, олтуру каби данакли мевалар савдосида Испания етакчилик қилмоқда. Ҳақли савол туғилади: Ўзбекистон қачон улар сафидан жой олади?

Мева-сабзавотларни сархил ҳолида экспорт қилиш имкони бўлмаётган экан, унга қўшимча қиймат қўшишнинг йўллари кўп-ку? Масалан, кейинги пайтда жаҳонда музлатилган мева-сабзавотларга талаб ортиб борапти. АҚШ ва Швейцария бундай маҳсулотлар истеъмолчи аҳоли жон бошига 50 килограммини ташкил этаётгани бунинг аққол далилидир. Натигада “шок” усулида музлатилган мева-сабзавотлар етказиб бериш ҳажми йилга 3,7 фоиз ўсмоқда. Ёки бўлмаса, сабзавотлар шарбатига талаб кучаймоқда. Масалан, Германияда қарамдан олинган шарбат севиб истеъмол қилинади.

Давлатимиз томонидан экспортни рағбатлантириш, бунинг учун зарур қўлаёлик ва имтиёзлар яратиш бўйича амалий чора-тадбирлар кўрилаётган ҳозирги шароитда ҳам мутасаддилар бу масалага юзак муносабатда бўлар экан, орзулар рўёбга чиқмасдан қўлиб кетаверади. Янги савдо йўлаklarини ўзлаштириш туғул, мавжуд бозорни ҳам бой бериб қўйишимиз ҳеч гап эмас. Чунки бозор иқтисодиётида рақобатта дош берганларгина ўз жойини муқим сақлаб қолади.

Демак, бугун мева-сабзавот маҳсулотлари нархининг тушиб кетгани деҳқоннинг зиён қўришига асос бўла олмади. “Ўзбекқозқотхолдинг” холдинг компанияси, “Узагроэкспорт” акциядорлик жамияти мутасаддилари юртимиз деҳқон ва фермерларини ўйлантираётган ушбу масалага эъза муносабатларини билдиради, деган умиддамиз. Зеро, “Халқ сўзи” назоратидаги мазкур мавзуга яна қайтамиз.

Раҳматилла ШЕРАЛИЕВ, Аҳмад МУХАММАДИЕВ, Илҳом РАҲМАТОВ, Толибжон ЭРГАШЕВ, «Халқ сўзи» мухбирлари.

яратаётган деҳқоннинг қосаси оқаришига базан табиат инжиқликлари, баъзида эса эътиборсизлик, беларволиклар ҳам панд бераётгани бор гап. Бундай дейишимизнинг боиси шундаки, Сурхондарё вилоятидаги экин майдонларида уз харидори, истеъмолчинини кўриб, пиёз, картошка маҳсулотлари увол бўлиб қолмоқда. Бу эса йил бўйи тер тўққан деҳқоннинг даромади олиши туғул, қилган харажатларини қоплаши учун ҳам имкон бермаяпти.

Экспорт ҳам осон иш эмас

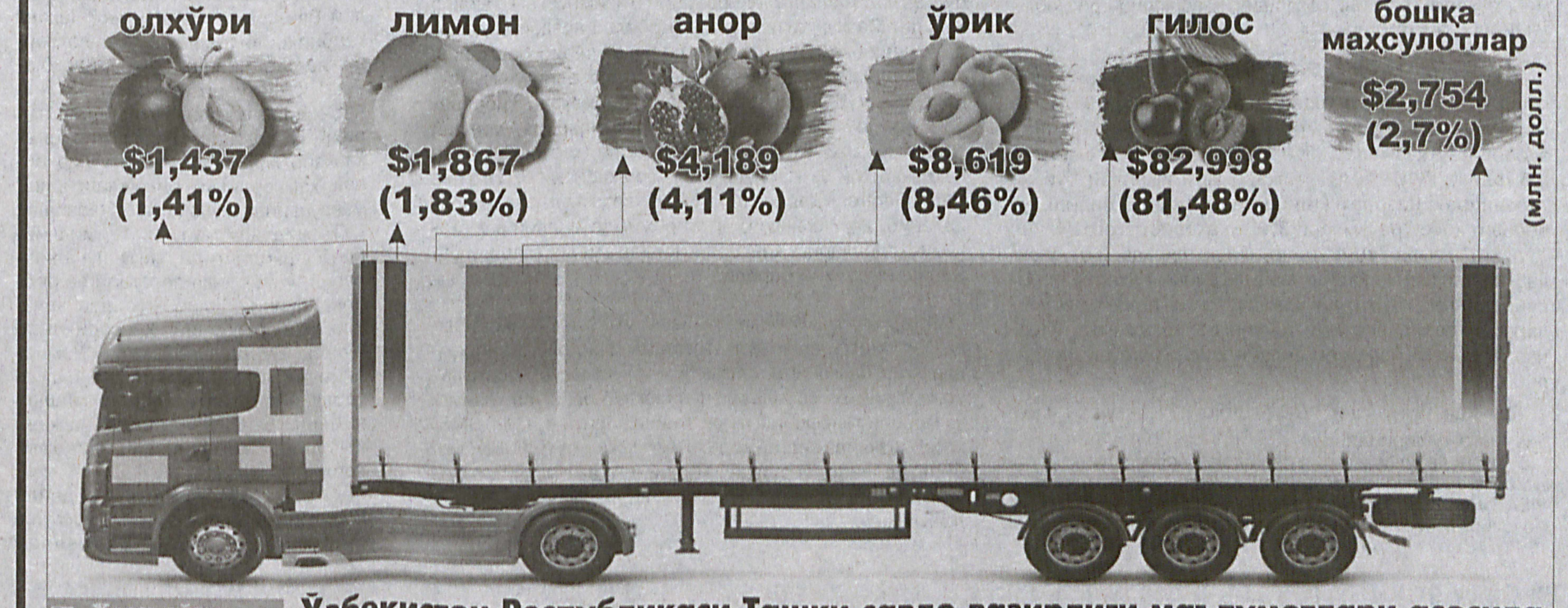
Жиззах вилоятида 117 та корхона қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини экспорт қилиш билан шуғулланади. Жорий йилнинг биринчи ярмида улар томонидан 11 миллион 200 минг АҚШ долларилик мева-сабзавот ва бошқа маҳсулотлар экспорт қилинган. Ҳўш, бу озми ёки кўп? — Экспорт учун имконият катта, маҳсулотни далаинг бошида ёки бозордан ҳам харид қилишнингиз мумкин, — дейди Жиззах шаҳридаги “Бўстон агро-

ётгани масалани жиддий ўрганишни тақозо этади, албатта.

РАҚАМЛАР СЎЗЛАЙДИ

2018 йил январь – май ойларида Ўзбекистон томонидан экспорт қилинган, энг катта экспорт ҳажмига эга бўлган топ-ҳўл мевалар (мева ва резаворлар)

Ўзбекистон Республикаси Ташқи савдо вазирлиги маълумотлари асосида.

Тахририятдан: Ўзбекистон Республикаси Ташқи савдо вазирлигининг статистик маълумотлари асосида тайёрланган маълумотларда ҳам кўришиб турибдики, мамлакатимизда мева-сабзавот экспортни беинис даражада ошиб бормоқда. Бунга, чиндан-да, ҳеч қандай шубҳа йўқ. Аммо мақолада кўтарилган масалалар ҳал этилиб, экспортчи тузилмалар деҳқон, фермер ҳамда боғбонларга машаққатли меҳнат эвазига етиштирилган ноз-неъматларни сотишда яқиндан кўмак беришганида, амалий ёрдамларини аяшмаганда эди, натижалар бундан уч-тўрт қарра юқори бўлган, ўсш кўрсаткичи қарийб 300 фоизга эмас, балки 500 фоизга ҳам етиши турган гап эди. Таъкидлаш керакки, ҳали ҳам кеч эмас. Юртимизда пишиқчилик масъуми кузаккача давом этишини инобатга олсак, вазиятни

ўнглаш, барча учун манфаатли тазкор ечимга келиш, амалий чора-тадбирлар кўриш учун етарлича фурсат бор. Уйлаимизки, мутасаддилар бу борада чуқурроқ мушоҳада юритиб, ушбу масала юзасидан ўзларининг муносабатларини билдирадиган, пировардида мева-сабзавот экспортда бундан-да юқсак кўрсаткичлар қайд этилаверди.

“Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки йирик-йирик соҳа ва корхоналарга молиявий хизмат кўрсатади”. “Фаолияти хорижий валюта билан боғлиқ”...

Яқин-яқингача бундай фикрларни кўпчиликдан эшитиш мумкин эди. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки иш бошлаган вақтдан оқоли билан ишлашга алоҳида аҳамият қаратиб келаётганига қарамай, одамлар онгида у негадир фақат мамлакат иқтисодий-ижтимоий ривожини учун муҳим бўлган йирик инвестициявий лойиҳаларни молиялаштириш ҳамда валюта операциялари билан шуғулланувчи банк сифатида муҳрлини қолганди. Бироқ, бугун ушбу молия муассасаси янги, замонавий форматда фаолият юритяптики, бу амалда ўз самарасини бермоқда.

Кўлами кенг, натижаси салмоқли

Чиндан ҳам, агар “Ўзмиллийбанк” тарихига назар ташласак, мустақиллик йилларида у мамлакат иқтисодиётининг деярли ҳар бир тармоғида йирик инвестициявий лойиҳаларни молиялаштиришда фаол қатнашганига гувоҳ бўламиз.

ловчи энг муҳим инвестициявий лойиҳаларни ҳам молиялаштиришга мўлжалланган. Бунда йирик халқаро молиявий ташкилотлар кредит линияларининг катта қисми ҳукумат кафолатисиз, тижорат асосида жалб этилаётгани, айниқса, эътиборга молик.

“Ўзмиллийбанк” инвестициявий банк сифатида мамлакатимиздаги энг йирик инфратузилмага эга молиявий институтдир. Банкнинг инвестициянинг портфели тўқимачи-

сони ортиб, ишонч мустаҳкамлаётгани, омонатлар шартлари оптималлаштирилиб, янги депозитлар жорий этилаётгани ана шу саъй-ҳаракатлар самарасидир.

Кўрсатиладиган хизматлар ривожидида пластик картчалар алоҳида аҳамият касб этади. Шу маънода, уларни жорий этишда Миллий банкни чинакам новатор, дейиш мумкин. Чунки бу ерда энг замонавий технологиялардан умумли фойдаланилади. Банк пластик кар-

унинг ижроси изчил таъминланмоқда. Хусусан, мижоз биного кириши биланоқ уларни ходимлар хушмуомалалик билан кутиб олиб, банк хизматлари ва тарифлар ҳақида дастлабки маълумотларни тақдим этишади ёки муайян бир банк операцияси учун кимга учрашиш кераклигини айтишади. Бунда мижозлар амалиёт хоналарига ҳеч бир тўсиқсиз ва рухсатномасиз, шахсини тасдиқловчи ҳужжатларсиз ўтишлари мумкинлиги, айниқса, таҳсинга лойиқ.

2018 йилнинг 1 апрелидан бошлаб «Milliy» мобил иловаси орқали жисмоний шахсларнинг ҳисоб-рақамини масофадан туриб бошқариш, хорижий валютани олиш ва сотиш (онлайн-конверсия), халқаро тўлов картадаги маблағни хорижий ва миллий валютадаги муқаддатли омонатга ўтказиш, коммунал ва бошқа тўловларни тўлаш тизимлари жорий этилди. Май ойидан бошлаб эса банк хиз-

Эътироф:

Яна СЛАВУЦКАЯ, банк мижози:

— Банкда жорий этилган янги тизим аъло даражада ишлайди. Мижозлар учун жуда кўп қулайликлар яратилган. Уларга ҳаммиша эътибор берилади. Энг асосийси — вақт тежалайди!

Наталья ЗАГЕРБИНА, банк мижози, “VISA” халқаро пластик карточкаси эгаси:

— Янгиланган филиал менга жуда ёқди. Хизмат кўрсатиш, яратилган шароитлар — ҳаммаси ажойиб! Турмуш ўртоғим бошқа банкни тавсия қилган эди, лекин мен “Ўзмиллийбанк”ни танладим ва шу ерга келдим.

Акмал АСАДОВ, “KORZINKA.UZ” супермаркетлар тармоғи бош директори:

— “Ўзмиллийбанк” бизга бизнесимиз хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, сифатли банк хизматларини кўрсатади. Биз уни ишончлилиги, барқарорлиги, инновацияга интилиши ва мижозларга эътибори тўғрисида танладим.

Нуриддин БЕРДИЕВ, “Profil Export” кўшма корхонасининг молиявий-иқтисодий масалалар бўйича директор ўринбосари:

— Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки — замон билан ҳамнафас ва ўз мижозларига энг яхши инновацион ечимларни тақдир этишга ҳаракат қилувчи молия муассасаси. Айна шуни учун биз уни танладим.

«Ўзмиллийбанк»:

ИШОНЧЛИ, ОММАБОП ВА ТАШАББУСКОР

Булар нефть ва газ, қайта ишлаш, қишлоқ хўжалиги, машинасозлик, кимё ва тўқимачилик саноати, туризм, ҳаво ҳамда темир йўл транспортини модернизациялаш, АКТ соҳаси, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш каби кўплаб йўналишдаги лойиҳалардир.

Миллий банкнинг хизматлари бозордаги етакчи ўрни, унинг барқарор ривожланиши ва депозит базасининг ўсиб бориши, хорижий кредит линияларини кенг жалб қилиши нафақат Ўзбекистондаги кўп сонли мижозлар, балки халқаро молиявий ташкилотлар ва хорижий банкларнинг ҳам ишончини мустаҳкамлашга олиб келди.

Бундай кенг кўламли ҳамкорлик тўғрисида Миллий банк экспорт-импорт кредитлашнинг самарали механизмидан фойдаланган ҳолда, республикамиз жами ташқи савдо айланмасининг 70 фоизидан ортигига хизмат кўрсатиб келяпти. Банкнинг кредитлари иқтисодиётнинг устувор тармоқларида таркибий ўзгаришларни таъмин-

лик, озиқ-овқат саноати, қурилиш, агробизнес, транспорт ва туризм, молиявий сектор корхоналарининг акцияларини ўз ичига олади. Банк фаолиятининг муҳим йўналишларидан яна бири — мамлакатимизда фаолият юритаётган тадбиркорларнинг инвестициявий лойиҳаларини молиялаштириш орқали кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлашдан иборат.

Тўғри, ҳар қайси банк учун лойиҳаларни молиялаштириш ва инвестициявий фаолият биринчи ўринда туради. Кўрсаткичлар ҳам, даромад ҳам, керак бўлса — обрў ва нуфуз ҳам айнан шу омилларга боғлиқ. Шундай бўлса-да, “Ўзмиллийбанк” аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини янада яхшилаш ва хизмат турларини кўпайтиришга алоҳида аҳамият бермоқда.

Янги ёндашув асосидаги ечим

Қайд этганимиздек, Миллий банк жамоаси мижозларга янги хизмат турларини тақдир этиб, хизмат кўрсатиш даражасини яхшилаш устида доимий изланишда. Шу боис ҳам аҳоли маблағларини жалб этиш бўйича мамлакатимиз молия бозорига етакчи муассасалар каторига кирди. Бугунги кунда мазкур молия муассасасида 70 дан ортиқ чакана хизмат турлари кўрсатилаётгани, мижозлар

точкалари орқали тўловлар қабул қилувчи савдо ва хизмат кўрсатиш шохбчаларининг кўпайиши уларнинг аҳоли ўртасида оммалашуви-га олиб келди. Айни вақтда банк миллий валютада ҳисоб-китоб қилишга мўлжалланган сўм микро-процессор пластик картчалари билан бир қаторда, “VISA Electron”, “VISA Electron Travel”, “VISA Classic”, “VISA Classic Travel”, “VISA Gold” ва “VISA Platinum” халқаро картчаларини ҳам муомалага чиқараётгани бунда қўл келаяпти.

Шу билан бирга, “Ўзмиллийбанк” кенг қамровли инфратузилмага ҳам эга. Айни пайтда республикамизнинг барча ҳудудидида унинг филиал ва бўлинмалари фаолият юритиб, уларда замонавий хизматлар кўрсатилмоқда. Савдо ҳамда хизмат кўрсатиш шохбчаларидаги банккомат ва терминаллар ҳам доимо хизматта шай.

“Банк — мижоз” дастурий мажмуаси автоматлаштирилган тартибда мулоқотда бўлишга имкон яратиб, пул маблағларини реал вақт режимида бошқариш тезкорлигини оширишга ёрдам беради.

Аммо шу билан бирга, бутун банк тизимида бўлгани каби, “Ўзмиллийбанк” фаолиятида ҳам ечимини кутаётган масалалар бор эди. Шундай муаммолар Президентимизнинг 2018 йил 23 мартдаги “Банк хизматлари оммабоплигини ошириш бўйича қўшма чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарориди аниқ белгилаб берилди. Яъни қарор билан банклар олдига кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари ҳамда аҳоли учун қулайликлар яратиш, тезкорликни таъминлаш, банк тизимида бўлган ишончнинг ошириш ва бошқа йўналишларга тегишли вазифалар қўйилди. Шу боис “Ўзмиллийбанк” да пухта режа ишлаб чиқилиб,

матларининг тарифлари қайта кўриб чиқилиб, кредитлар бўйича комиссия ва жаримлари микдори камайтирилди.

Банк мижозларига қулайлик яратиш мақсадига филиал ва бўлинмалардаги кредит кўмиталарининг ваколатлари кенгайтирилмоқда. Энди бу кўмиталар таълим, истеъмол кредитлари ва микрокредитларни ажратиш билан боғлиқ масалаларни мустақил равишда, қисқа муқаддатларда кўриб чиқа оладилар.

Жойларда пластик картчалар бўйича сифатли банк хизматларини тақдим этиш мақсадига банккоматлар ўрнатилиб, уларнинг тўхтовсиз ишлаши таъминланмоқда. Хусусан, жорий йилда вилоятларда 85 та банккомат ўрнатилган бўлса, 2019 йилда яна 100 таси ишга туширилади. Булар давлатимиз раҳбарининг юқорида келтирилган қарорига мувофиқ амалга оширилган ёки яқин келажақда амалга ошириш мўлжалланган тадбирларнинг бир қисми, холос.

Дарвоқе, бу йўналишда нафақат хорижий тажриба ўрганилган, балки бошқа давлатлардан банк соҳасининг мутахассиси ва экспертлари жалб этилмоқда. Жумладан, май ойи бошида Қозғоғистоннинг “Сбербанк” и билан ҳамкорликда семинар ташкил этилиб, унда Миллий банк ходимлари учун “Чакана тадбиркорликда янги махсулотларни ишлаб чиқиш”, “HR-ривожланиш”, “Дастурий таъминот ва бизнес-жараёнларни такомиллаштириш”, “Савдода молиялаштириш ва халқаро молиявий институтлар билан ҳамкорликни ривожлантириш” мавзуларида мулоқотлар ўтказилди.

Таъкидлаш жоизки, “Ўзмиллийбанк” фаолиятида янги йўналишларни, унинг янги логотипи ва ребрэндингини ишлаб чиқишда халқаро экспертларнинг хиссаси катта бўлди. Бундан ташқари, “Ўзмиллийбанк”нинг 2020 йилгача бўлган тараққиёт стратегиясини ишлаб чиқишда банк “Reformatics” халқаро консалтинг компанияси билан ҳамкорлик қилмоқда.

— Мазкур стратегия, — дейди компания вакили, — хизмат кўрсатиш сифатини халқаро андозалар

даражасига кўтариш, банк фаолиятининг самарадорлигини ошириш ва технологик янгиланиш ҳамда рақамли технологияларни жорий этишга қаратилган. Шунингдек, “Ўзмиллийбанк” ташкилий тузилмасига ўзгартиш киритилган, эндиликда у кўпроқ бизнесга йўналтирилмоқда. Яъни банк инвестициявий фаолият, корпоратив бизнес ва чакана бизнесга мададкор бўлиш масаласини асосий вазифа сифатида белгилаб олди. Ҳозирги кунда тузилмаси ва иш тартиби ўзгартирилган учта филиалда ушбу янги лойиҳалар йўлга қўйилди.

Мазкур стандартлар кундалик фаолиятга қай даражада таътиб этилаётгани, мутахассисларнинг мижозлар билан ўзаро муносабатига банкнинг биргина Янгиобод филиали фаолиятини мисол сифатида келтириш мумкин.

Мижоз меҳмондай қарши олинади

Замонавийликни филиал остонасидаёқ ҳис этасиз. Турникет орқали ўтиш, жиддий кўринишдаги милиция ходимининг сиздан паспорт кўрсатиш, кимга ва нима учун кирмоқчи эканлигини ҳақида айтишни талаб қилиши энди йўқ. Унинг ўрнига кутиб олган банк ходими ҳар бир саволингизга жавоб беришга тайёр, истагингизга қараб, айнан керакли мутахассисга йўналтиради.

Банкнинг Янгиобод филиалида яқин орада бўлмаганлар унинг қанчалик ўзгарганини кўриб, ҳайратланиши, шубҳасиз. Битта зал ўрнига энди бу ерда юридик шахслар ва жисмоний шахсларга хизмат кўрсатиш учун алоҳида-алоҳида заллар ташкил этилган. Бу ерда эътиборли ходимлардан тортиб, то замонавий жиҳозлар, бепул “Wi-Fi”, мўътадил ҳаво, ёнида бир марталик стаканлар териб қўйилган кулверга — ҳамма нарса ёқимли мулоқот учун мўлжалланган. Ҳатто бирор мутахассис олдида баъзан навбат пайдо бўлса-да, “электрон навбат” тизими ёрдамида рақам

ёзилган талонингизни олиб, юмшак диванга жойлашасиз, вақтни телевизор кўриб ёки газета-журнал ўқиб ўтказасиз.

Албатта, одамлар банкка бирор ишини ҳал қилиш учун келади. Ўтирай десанг, жой ҳам бўлмаган тор хона, мутахассис ва мижоз ўртасидаги ойна “девор”, саволингга жавобни кимдан олишни билмай сарсон бўлиш — бундай ҳолатлар энди кузатилмаяпти. Янгиобод филиалида ҳар бир масала талаб даражасида ҳал этиляпти. Бинобарин, “Indorama Kokand Textile” кўшма корхонаси, “Chirchiq Savdo Baraka”, “Halol Baraka Nur” ва “Tanho Holding” масъулияти чекланган жамиятлари, шунингдек, минглаб жисмоний шахслар айнан ушбу филиални танлагани бежиз эмас.

Мижозларга хизмат кўрсатиш сифатини ошириш — Миллий банк филиалларининг корпоратив бошқарувчилари олдига қўйилган асосий вазифалардан бири. Банкда худди шу янги лавозимнинг жорий этилишидан мақсад ҳам хизмат сифатини яхшилаш билан бирга, ходимларни бунга ўргатишдир.

— Ҳозир сиз кўриб турган нарсалар фақат ташқи ўзгаришлар, — дейди Янгиобод филиалининг корпоратив бошқарувчиси Шерзод Тўхтаев. — Бинони таъмирлаш, турникетларни олиб ташлаш, мижозларни кутиб олувчи “ресепшн” ташкил этиш, жисмоний ва юридик шахсларга алоҳида хизмат кўрсатиш учун амалиёт залларини ажратиш, туну кун ишлайдиган инфокиосклар ўрнатиш, компьютер жиҳозлари ва мебелни янгилаш сингари ишларнинг барчаси муҳим, албатта. Лекин энг асосийси, ходимларни янги ишлашга тайёрлашдир. Ахир, улар келаётган мижознинг кайфиятини сезиб, шунга мос ёндашиш керак-да. Баъзан мижоз асабий ҳолатда бўлиши мумкин. Шунга қарамай, хушмуомалалик билан уни кутиб олиш, масаласини ҳал этишга тайёрлигини намойиш қилиш, ҳатто керакли мутахассис ёнига кузатиб қўйиш, юз бериши мумкин бўлган тушунмовчиликка йўл қўймайлик — буларнинг барчасига маҳорат зарур.

Хорижий экспертлар ёрдамида мижозлар билан ишлашнинг кўпгина нозик томонларини ўргандик. Хизмат кўрсатиш стандартлари бўйича махсус тўплам ҳам тузилди. Тўпламда у ёки бу вазиятда ходим ўзини қандай тутиши лозимлиги ҳақида тавсиялар берилган. Уларнинг муҳимлиги даражаси касбий билимларниқайдан кам эмас. Ходимларимиз бундай ўқитишга катта қизиқиш билдиришди, ахир, муомала маданияти ҳамма ерда, ҳаммиша зарур-да.

Айни вақтда “Ўзмиллийбанк”нинг Янгиобод филиали ўзига хос “тажриба майдончаси” сифатида танлаб олинган. Тез орада нафақат пойтахтимиздаги, балки бутун республика ҳудудидидаги филиал ва бўлинмалар худди шундай тартибда ишлайди. Бу мижозларни, албатта, қувонтиради.

Саҳифа материаллари “Ўзмиллийбанк” матбуот хизмати кўмағида Собир АЛИЕВ томонидан тайёрланди.

«Milliy» билан қулай ва осон!

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки мижозлари орасида “Milliy” мобил иловаси тўбора оммалашмоқда. Чунки у мобил телефон орқали маблағларни бошқариш воситаси бўлибгина қолмай, рақамли банкнинг соҳасидаги эволюцион ривожланиш босқичи ҳамдир.

Жисмоний шахслар “Milliy” мобил иловаси ёрдамида кўплаб хизматлардан фойдаланишлари мумкин. Картадан картага пул ўтказиш (комиссия 0,5 фоиз), экспресс-ўтказмалар, кредитларни ёпиш (комиссия 0,5 фоиз), “VISA NBU” халқаро картчаларни бўйича тўловларни назорат қилиш ва қолдиқни билиш, ўз депозит ҳисоб рақамлари бўйича ахборотга эга бўлиш, “UzCard” ҳамда “VISA” пластик картчаларини блоклаш ва блоклдан чиқариш, мобил алоқа, интернет-провайдерлари, коммунал хизматлар, интернет-ресурслар ва телевидение учун, шунингдек, бюджетга тўловларни амалга ошириш, онлайн-омонатлар шулар сирасидан.

Банкда, шунингдек, “OC Android 1.21.” учун янги релиз ишга туширилди.

Бу мобил илованинг янгиланган версиясида ҳам бир қатор ўзгаришлар мавжуд. Масалан, онлайн-конверсия — “VISA NBU” пластик картчасидан хорижий валютани сотиб олиш ва сотиш, жўнатувчининг асосий картчасидан

олувчининг асосий пластик картчасига маблағни NFC технологияси орқали контактсиз ўтказиш мумкин.

Бундан ташқари, “Ўзмиллийбанк” жисмоний шахс бўлган мижозларга инновацион тизимини ҳам тақдир қилади. Мазкур тизим “Milliy” мобил иловаси ёрдамида ўз ҳисоб рақамларини масофадан туриб бошқариш ҳамда онлайн режимида талаб қилиб олинганча, шунингдек, муқаддатли ва жамғариб бориловчи ҳисобва-рақларни очиш, депозит ҳисоб рақамларида, Миллий банкнинг “UzCard” ва “VISA” пластик картчаларида сақланаётган ўз маблағларини бошқариш, “UzCard” ва “VISA Electron/Classic Travel NBU” картчаларидан фойдаланиб, 24/7 (кечаю кундуз) режимида миллий валютани АҚШ долларига конверсия қилиш амалиётларини ба-жариш имконини беради.

Агар сиз ҳали “Ўзмиллийбанк” мижози бўлмасангиз-да, юқоридаги банк хизматларидан фойдаланишни хоҳласангиз, банкнинг инсталган бўлими ёки шохбчасига мурожаат қилиб, мобил иловани юклаб олинг ва тизимга ўз мобил телефонингиз рақамини киритинг. Сўнг SMS-хабар шаклида келган код рақамини киритиб, “Milliy” мобил иловасида рўйхатдан ўтинг. Тамом. Энди Сиз “Ўзмиллийбанк”нинг масофавий хизматларидан фойдалана оласиз.

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2008 йил 15 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0001-рақам билан рўйхатта олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 745, 78 621 нухсада босилди, ҳажми — 2 табоқ, Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нарҳда.

Телефонлар: Девонхона (0-371) 233-52-55; Котибхона (0-371) 233-10-28; Эълонлар (0-371) 232-11-15.

Таҳриратга келган кўлемлар таҳрир қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди. Газетанинг етакчи берилми учун обунали расмийлаштирилган танқидлар жавобгар. Газета таҳрират компьютер марказида терилди ҳамда оператор А. Исмаилов томонидан саҳифаланди. Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатдан чоп этилишига “Шарк” нашірёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмақоғаз телефони: (0-371) 233-11-07.

• МАНЗИЛИМИЗ: 100000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. Навбатчи муҳаррир — Қ. Хидиров. Навбатчи — Б. Гофуров. Мусахҳах — Ш. Машраббеов.

“Шарк” нашірёт-матбаа акциядорлик компанияси босмақоғаз. Корхона манзили: “Буюк Турон” кўчаси, 41. ЎЗА яқуни — 23.55. Топширилди — 00.55 1 3 4 5 6

Халқ сўзи Народное слово
МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонуқчилик палатаси Кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

РЕКЛАМА ҲРИНДА